

Oprør i Storbritannien: Irland og suffragetter

Tekst 30: Thomas Davis: A Nation Once Again (1844)

Sangens forfatter, Thomas Davis (1814-1845) var aktiv i den irske nationalistiske organisation "Young Ireland".

When boyhood's fire was in my blood,
I read of ancient freemen
Of Greece and Rome who bravely stood
Three hundred and three men.
And then I prayed I yet might see
Our fetters rent in twain,
And Ireland, long a province, be
A nation once again.

*303 men: Spartanerne ved
Thermopylae 480 f.Kr.
fetters: lænker; rent: revet
twain: to dele*

Chorus:

A Nation once again,
A nation once again,
And Ireland, long a province, be
A nation once again!

And from that time, through wildest woe,
That hope has shone, a far light;
Nor could love's brightest summer glow
Outshine that solemn starlight;
It seemed to watch above my head
In forum, field and fane;
Its angel voice sang round my bed.
'A nation once again'.

woe: smerte, ulykke

Chorus

It whispered, too, that freedom's ark
And service high and holy
Would be profaned by feelings dark
And passions vain or lowly;
For freedom comes from God's right hand,
And needs a godly train;
And righteous men must make our land

fane: helligdom, tempel

*profane: vanhellige
vain: forfængelig
lowly: simpel
godly: gudfrygtig; train: følge*

A nation once again.

Chorus

So, as I grew from boy to man,

I bent to that bidding, -

bidding: bud

My spirit of each selfish plan

And cruel passion ridding;

For, thus I hoped some day to aid -

Oh! Can hope be vain?

vain: (her) forgæves

When my dear country shall be made

A nation once again.

Chorus

Spørgsmål:

1. Hvad er sangens budskab?
2. Forklar sangens billedsprog
3. Hvilke andre poetiske virkemidler benytter sangen?

Tekst 31: Patrick Pearse: Tale ved Jeremiah O'Donovan Rossas grav 1. august 1915

Jeremiah O'Donovan Rossa (1831-1915) var af lederne af de irske nationalister, fenierne, i anden halvdel af 1800-tallet. Han blev fængslet flere gange og til sidst, i 1871, tvunget til at drage i eksil til USA. Fra USA fortsatte han imidlertid kampen og organiserede en bombekampagne i engelske byer i 1880'erne, som gjorde ham berygtet. Efter hans død i New York i 1915 fik den irske republikanske bevægelse hentet hans lig til Dublin, hvor hans begravelse blev benyttet til en stor nationalistisk demonstration. Taleren Patrick Pearse var året efter en af lederne af Påskeopstanden i Dublin 1916 og blev bagefter sammen med de andre oprørsledere henrettet af englænderne. Det gjorde Pearse til en martyr for den irske nationalistiske sag.

Man har syntes, at det var rigtigt, før vi vender os bort fra dette sted, hvor vi har lagt de dødelige rester af O'Donovan Rossa, at en af os, i alles navn, bør hylde denne tapre mand og bestræbe sig på at formulere den tanke og det håb, der er i os, når vi står rundt omkring hans grav. Og hvis der er noget, der gør det passende, at det er jeg- fremfor nogen anden - jeg - fremfor en af de gråhårede mænd, der var unge sammen med ham og tog del i hans arbejde og i hans lidelser - der skal tale her, er det måske, at jeg kan tages som en mand, der taler på vegne af en ny generation, der er blevet gendøbt i den feniske tro og har accepteret ansvaret for at gennemføre det feniske program.

Jeg vil nu foreslå jer, at vi her ved denne aldrig angrende feniers grav fornyer vores dåbsløfte; at vi her ved denne ubesejrede og uovervindelige mands grav beder Gud om hver for sig at få den samme urokkelige målbevidsthed, det samme store og tapre mod, den samme ubrydelige sjælsstyrke som O'Donovan Rossa. Med fuldt overlæg erklærer vi os, som han erklærede sig på anklagebænken, som irere med troskab til kun én sag. Vi mænd fra Irish Volunteers¹ og I andre, som er forbundet

¹ Irsk-republikansk milits, stiftet i 1913, der iværksatte Påskeopstanden mod briterne i 1916 i Dublin.

med os i dagens opgave og pligt, er bundet sammen og må stå sammen herefter i broderlig forening for at opnå Irlands frihed. Og vi kender kun én definition af frihed: det er Tones² definition, det er Mitchells³ definition, det er Rossas definition. Lad ingen mand vanhellige den sag, som Irlands afdøde generationer har tjent ved at give den et andet navn eller definition end deres navn og deres definition.

Vi står ved Rossas grav ikke i bedrøvelse, men i åndens opløftelse over, at det er blevet os betroet således at komme ind i så tæt samhørighed med denne modige og prægtige gæler. Prægtige og hellige sager tjenes af mænd, der selv er prægtige og hellige. O'Donovan Rossa var prægtig i sin stolte mandighed, prægtig i sin heroiske dyd, prægtig i sin gæliske styrke og klarhed og sandhed. Hele denne prægtighed og styrke forenedes med en ydmyghed og en enkel hengivenhed til Irland, til alt der var gammelt og smukt og gælisk i Irland, en Michael O'Clearys⁴ eller en Eoghan O'Growneys⁵ hellige og enkle patriotisme. Denne mands klare, sande øjne havde, på sin tid næsten alene, visionen om Irland, som vi dagens mænd så sandelig vil have det: ikke bare frit, men også gælisk; ikke bare gælisk, men også frit.

I tættere åndelig samhørighed med ham end nogensinde før eller måske nogensinde igen, i åndelig samhørighed med de fra hans tid, levende og døde, som led med ham i engelske fængsler, også i åndelig samhørighed med de af vores kære kammerater, som lider i engelske fængsler i dag, og idet vi taler på deres, såvel som på vores egne vegne, tilsiger vi det engelske styre i Irland vores had. Dette er et fredens sted, helliget til de døde, hvor mænd bør tale med al mulig næstekærlighed og al mulig beherskelse, men jeg anser det for en kristen ting, ligesom O'Donovan Rossa gjorde det, at hade usandhed, at hade undertrykkelse og, idet jeg hader dem, at stræbe efter at omstyrte dem. Vores fjender er stærke og kloge og varsomme; men selvom de er stærke og kloge og varsomme, kan de ikke omgøre de Guds mirakler, der i unge mænds hjerter modner de frø, der blev sået af de unge mænd fra en tidligere generation. Og frøene sået af de unge mænd fra 65 og 67⁶ når frem til deres mirakuløse modning i dag.

Rigernes herskere og forsvarere skal være varsomme, hvis de skal holde vagt over den slags udviklinger. Livet udspringer af døden: og fra patriotiske mænd og kvinders grave udspringer levende nationer. Dette riges forsvarere har arbejdet godt i hemmelighed og i det åbne. De tror, de har pacificeret Irland. De tror, de har købt halvdelen af os og skræmt den anden halvdel; men de tåber, de tåber, de tåber! – de har efterladt os vores døde feniere, og så længe Irland besidder disse grave, skal et ufrit Irland aldrig finde fred.

Oversat fra: http://en.wikisource.org/wiki/Speech_at_the_Grave_of_O%E2%80%99Donovan_Rossa

Spørgsmål:

² Wolfe Tone (1763-98): irsk revolutionær og leder af det irske oprør i 1798

³ John Mitchell (1815-75): irsk nationalistisk forfatter og aktivist. Arresteret af briterne i 1848 og idømt deportation til Bermuda og senere Tasmanien som straffefange. Berømt for sin "Fængselsdagbog" som han skrev under rejsen mellem Bermuda og Tasmanien

⁴ Michael O'Clery (eller O'Clery) (ca. 1590-1643): irsk historiker der indsamlede og sikrede bevarelsen af irske historiske skrifter

⁵ Eoghan (eller Eugene) O'Growney (1863-99): irsk præst og videnskabsmand, der førte an i den irsk-nationalistiske "gæliske renæssance" i 1800-tallet

⁶ 1865 hvor briterne slog ned på feniernes, der var ved at planlægge et oprør og bl.a. arresterede O'Donovan Rossa, og 1867 hvor der var et mindre, mislykket fenisk oprør i Irland

1. Giv en karakteristik af Pearses retorik, tone og ordvalg.
2. Giv en karakteristik af hans holdninger. Sammenlign med "A Nation Once Again": Er holdningerne helt de samme?
3. Hvad mener Pearse med, at "frøene sået af de unge mænd fra 65 og 67 når frem til deres mirakuløse modning i dag"?
4. Forklar, hvad formålet er med denne tale.

Tekst 32. Emmeline Pankhurst: Tale i Hartford, Connecticut, USA 13. november 1913

Emmeline Pankhurst (1858-1928) var sammen med sine døtre Sylvia og Christabel lederne af den aktivistiske og militante britiske suffragettebevægelse, Women's Social and Political Union. Hun og døtrene blev arresteret adskillige gange og udsat for tvangsfodring.

Jeg kommer her ikke som talsmand, for hvilken position stemmeretsbevægelsen end måtte indtage i USA, har den i England passeret talsmandsstadiet og er indtrådt på den praktiske politiks område. Den er blevet genstand for revolution og borgerkrig, og i aften er jeg derfor ikke her for at argumentere for kvindernes stemmeret. Amerikanske suffragetter kan klare det udmærket selv.

Jeg er her som en soldat, der midlertidigt har forladt slagmarken, for at forklare - det forekommer mig mærkeligt, at det skulle være nødvendigt at forklare det - hvordan borgerkrig foregår, når borgerkrigen udkæmpes af kvinder. Jeg er her, ikke kun som en soldat, der midlertidigt er fraværende fra slagmarken; jeg er her - hvilket jeg synes er det mærkeligste ved min ankomst - som en person, om hvem det, ifølge mit lands domstole, er blevet bestemt, at vedkommende er uden nogen som helst værdi for samfundet; og på grund af min livsførelse er jeg dømt til at være en farlig person og idømt straffearbejde i et fængsel for straffefanger.

...

Jeres forfædre besluttede for mange, mange år siden, at de måtte have repræsentation til gengæld for beskatning. Da de følte, at de ikke kunne vente længere, da de fremlagde de alle argumenter, de kunne finde på, for en stædig britisk regering, og da deres argumenter fuldstændigt blev ignoreret, da alle andre midler slog fejl, begyndte de med teselskabet i Boston⁷, og de fortsatte, indtil de havde vundet USA's uafhængighed.

Det er ca. otte år siden, ordet krigerisk første gang blev brugt til at beskrive det, vi foretog os. Det var overhovedet ikke krigerisk, bortset fra, at det fremprovokerede krigeriskhed hos dem, der var imod det. Når kvinder stillede spørgsmål til politiske møder og ikke fik svar, foretog de sig ikke noget krigerisk. I Storbritannien er det en skik, en hævdvunden skik, at stille spørgsmål til kandidater til parlamentet og stille spørgsmål til regeringsmedlemmer. Ingen mand er nogen sinde blevet smidt ud fra et offentligt møde for at stille et spørgsmål. De første, der blev smidt ud fra et politisk møde for at stille spørgsmål, var

⁷ Se kapitel 7 i bogen.

kvinder; de blev brutalt mishandlet; de fandt sig selv sat i fængsel, inden der var gået 24 timer.

Vi blev kaldt krigeriske, og vi var helt villige til at acceptere navnet. Vi var fast besluttede på, at presse på med dette spørgsmål om kvindernes stemmeret indtil det punkt, hvor vi ikke længere blev ignoreret af politikerne.

Forestil jer, at I har to babyer, som er meget sultne og ønsker at få mad. Den ene baby er en tålmodig baby og venter i uendelighed, indtil dens moder er klar til at made den. Den anden baby er en utålmodig baby og råber højt, skriger og sparker og får alle til at føle sig ubehageligt tilpas, indtil den får mad. Vel, vi ved udmærket godt, hvilken baby der først bliver opvartet. Det er hele historien om politik. Man er nødt til at lave mere larm end andre, man er nødt til at gøre sig selv mere påtrængende end alle andre, faktisk er man nødt til at være der hele tiden og sørge for, at de ikke snyder en.

Når man er i krig, sker der ting; folk lider; nonkombattanterne lider lige som kombattanterne. Og således foregår det i en borgerkrig. Da jeres forfædre smed teen i Boston Havn, var der ganske mange kvinder, der måtte undvære deres te. Det har altid forekommet mig bemærkelsesværdigt, at I ikke fulgte op på det ved at smide whiskyen over bord; I ofrede kvinderne; og der er ganske megen krig, som mændene har taget en stor del af æren for, men som har indebåret en større praktisk opofrelse for kvinderne end for mændene. Sådan har det altid været. ...

Vel, i vores borgerkrig har folk lidt, men man kan ikke lave en omelet uden at knække æggene; man kan ikke have borgerkrig uden at noget lider skade. Det store spørgsmål er at sørge for, at der ikke gøres mere skade end absolut nødvendigt, at man gør lige netop så meget som der skal til for at vække nok følelse til at fremkalde fred, til at fremkalde en ærefuld fred for kombattanterne; og det er det, vi har gjort.

... I vores krig mod regeringen kan man ikke stedfæste den. Vi bærer intet mærke; vi tilhører alle klasser; vi gennemtrænger enhver klasse i samfundet fra den højeste til den laveste; og derfor må I forstå, at i kvindernes borgerkrig er mit lands kære mænd ved at opdage, at det er fuldstændig umuligt at håndtere den; man kan ikke lokalisere den, og man kan ikke stoppe den.

"Sæt dem i fængsel", sagde de, "det vil stoppe den". Men den stoppede slet ikke: i stedet for at kvinder opgav den, var der flere kvinder, der gjorde det, og flere og flere og flere kvinder gjorde det, indtil der var 300 kvinder på et tidspunkt, som ikke havde overtrådt en eneste lov, men kun "gjort sig umulige", som politikerne siger det.

Så begyndte de at lovgive. Den britiske regering har vedtaget flere strenge love for at håndtere denne agitation, end den nogensinde før har fundet det nødvendigt i hele dette lands historie om politisk agitation. De kunne håndtere de revolutionære på chartisternes tid; de kunne håndtere fagforeningsagitationen; de kunne håndtere de revolutionære senere hen, da reformlovene⁹ blev vedtaget; men den almindelige lovgivning har ikke været nok til

⁸ Se kapitel 11 i bogen

⁹ Valgreformerne i 1832, 1867, 1884 og 1891. Se kapitel 11 i bogen.

at undertrykke kvinderne i oprør. De var nødt til at gå tilbage til middelalderen for at finde et middel til at undertrykke kvinderne i oprør.

De har sagt til os: regeringen hviler på magt, kvinderne har ingen magt, så de må underkaste sig. Vel, vi viser dem, at regeringen overhovedet ikke hviler på magt: den hviler på samtykke. Så længe kvinderne samtykker i at blive regeret uretfærdigt, kan de blive det, men kvinderne siger ligeud: ”Vi nægter at give vores samtykke, vi vil ikke regeres længere, så længe som denne regering er uretfærdig”. Selv ikke med borgerkrigens styrker kan I regere den svageste kvinde. I kan dræbe denne kvinde, men så undslipper hun jer; I kan ikke regere hende. Ingen magt på jorden kan regere et menneske, hvor svagt det end måtte være, som nægter at give sit samtykke.

Da de først satte os i fængsel, bare for at komme med bønkrifter, underkastede vi os; vi tillod dem at klæde os i fængselstøj; vi tillod dem at sætte os i isolationsfængsel; vi tillod dem at anbringe os mellem de mest forgrovede forbrydere; vi fik kendskab til nogle af de mest afskyelige onder i vores såkaldte civilisation, som vi ikke kunne have lært om på nogen anden måde. Det var en værdifuld erfaring, og vi var glade for at få den.

Jeg har set mænd smile, når de hørte ordet ”sultestrejke”, og dog tror jeg, der er få mænd i dag, der ville være parat til at gå i ”sultestrejke” for nogen sag. Det er kun folk, der oplever en utålelig følelse af undertrykkelse, som vil gribe til et middel af den slags. Det betyder, at du nægter føde, indtil du er på tærsklen til døden, og så er myndighederne nødt til at vælge mellem at lade dig dø eller lade dig gå; og så lod de kvinderne gå.

[Hun fortsætter med at forklare om tvangsfodring i fængslerne og om ”Cat and Mouse”-loven¹⁰]

Vel, de ved kun lidt om, hvad kvinder er. Det tager meget lang tid at vække kvinder, men så snart de er vakt, så snart de er beslutsomme, kan intet på jorden og intet i himlen få kvinder til at vige; det er umuligt. Og således har denne ”Cat and Mouse Act” slået fejl ...

Jeg ønsker at sige til jer, som mener, at kvinderne ikke kan vinde, at vi nu har bragt den engelske regering i en position, hvor den står over for dette alternativ: Enten må kvinder blive dræbt, eller kvinder må få stemmeretten. Jeg spørger de amerikanske mænd ved dette møde, hvad ville I sige til det, hvis I i jeres stat var stillet over for dette alternativ, at I enten må slå dem ihjel eller også give deres borgerret?

I vandt jeres frihed i Amerika, da I havde revolutionen, ved blodsudgydelse, ved at ofre menneskers liv. I vandt borgerkrigen ved at ofre menneskers liv for at frigive negrene. I har overladt det til kvinderne i jeres land, mændene i alle civiliserede lande har overladt det til kvinderne, at arbejde for deres egen frelse. Det er det, vi kvinder i England gør. Menneskelivet er helligt for os; men vi siger, at hvis noget liv skal ofres, skal det være vores; vi ønsker ikke selv at gøre det, men vi vil sætte fjenden i den position, hvor de vil være nødt til at vælge mellem at give os friheden eller døden.

¹⁰ Se kapitel 12 i bogen

Så her er jeg. Jeg kommer i mellemrummet mellem fængslinger. Jeg kommer efter at have været fængslet fire gange efter "Cat and Mouse"-loven, og vil sikkert blive arresteret igen, så snart jeg sætter foden på britisk jord. Jeg kommer for at bede jer hjælpe til med at vinde denne kamp. Hvis vi vinder den, den hårdeste af alle kampe, så vil det i sandhed blive lettere i fremtiden for kvinder verden over at vinde deres kamp, når det bliver deres tur.

Oversat fra: <https://www.theguardian.com/theguardian/2007/apr/27/greatspeeches>

Spørgsmål:

1. Giv en analyse af Pankhursts retorik
2. Hvor langt er hun og hendes meningsfæller villige til at gå i kampen for kvindernes stemmeret?
3. Hvad er hendes argumenter for, at suffragetterne anvender så drastiske midler?
4. Var det berettiget at anvende så drastiske metoder, efter jeres mening?
5. Virkede metoderne? Hvordan kan de have påvirket synet på kvindesagsaktivisterne?
6. Hvordan appellerer hun specielt til et amerikansk publikum i talen?